

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuißimiè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1634

De Commemorationibus. XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40244

die audiat Missam de suo Patrono. Quòd si quotannis hic accidat occur- sus, assignanda erit dies sequens in perpetuum Titulari illius Ecclesiæ, nisi ex priuilegio aliter fieri debeat. A fortiori cedit Patrono loci aliud quodcumque Festum Regularium inferioris classis, puta Conceptionis beate Virginis, si occurrat in Festo Patroni loci; quod eò magis patet, quia Festum Conceptionis cedit Dominica secundæ Aduentus, cui non cedit Patronus loci, de *Transl. Fest. num. 1.*

16 Officia concessa ad libitum in pari gradu cedunt alijs de præcepto, vel ex vi Rubricarum recitandis.

De Commemorationibus.

CAP. XI.

Quatuor præscribuntur in Breviario in tit. de Commemorationibus: & Primò, quibus diebus, & de quibus Festis seu Officijs facienda sit commemoratio. Secundò, quo loco, in qua parte diuini Officij. Tertiò, quo modo, quæ ratione. Quartò, quo ordine, quando multæ sunt simul faciendæ. & de his singillarim dicemus.

1 De Feria maiori, de Simplici, de sancta Maria in Sabbato, de die infra Octauam, de Semiduplici, de Dominica, de die Octaua, de Duplici omnium classium contingit fieri commemorationem in Officio, vt ex sequentibus hoc eodem ordine patebit.

2 Nam de Feria maiori fit commemoratio, quando Festum nouem Lectio- num in ea occurrit, neque vniquam omittitur de ea commemoratio, exceptis Vigiljs quæ occurrunt in alia Feria maiori, puta Aduentus, aut Quadagesimæ; vel occurrunt in Festo

Duplici primæ classis, quia tunc nihil fit de Vigilia, excepta Vigilia Epiphaniæ.

4 De Simplici fit commemoratio, quando occurrit in Feria maiori, Vigilia, sancta Maria in Sabbato, die infra Octauam, Semiduplici, Dominica, die Octaua, & in Duplici per annum, tam in primis Vesperis quàm in Laudibus, in Duplici Festo secundæ classis tantum in Laudibus: item in eiuſdem Festi Simplicis primis Vesperis, quando cum eo pridie concurrit Semiduplex, Dominica, dies Octaua, Duplex per annum, Duplex secundæ classis; non autem quando Duplex primæ classis concurrit cum Simplici.

5 De sancta Maria in Sabbato fit commemoratio, quando cum ea pridie concurrit dies Octaua, Semiduplex, Duplex per annum (modò non fit Festum beate Virginis, ne de eadem fiat Festum & commemoratio) Duplex secundæ classis, non primæ.

6 De die infra Octauam fit commemoratio, quando in ea occurrit dies Octaua alterius Octauæ, vel dies infra aliam Octauam digniorem, vel Duplex per annum, vel Dominica; non autem, quando Duplex primæ vel secundæ classis occurrit. exceptis Octauis SS. Stephani, Ioannis & Innocentium, de quibus fit commemoratio in Festo secundæ classis, eo modo, quo in Festo S. Ioannis Euangelistæ fit de die infra Octauam S. Stephani, & in Festo Innocentium de diebus infra Octauam S. Stephani & S. Ioannis, ex priuilegio speciali. Item quando concurrit cum sequenti die Octaua alterius Octauæ, Duplici per annum, & Dominica quæcumque, non cum alijs.

7 De Semiduplici fit commemoratio, quædo concurrit cum sequenti die infra

infra Octauam, die Octaua, cum alio Semiduplici, cum Duplici per annum, & Dominica, non cum alijs.

8 De Dominica, quando in ea occurrit Duplex primæ aut secundæ classis, aut Duplex per annum, aut dies Octaua. Item quando ea concurrit cum sequenti Duplici per annum, aut cum die Octaua, non cum alijs.

9 De die Octaua fit commemoratio, quando in ea occurrit alia dies Octaua dignior, aut Duplex primæ vel secundæ classis, aut Dominica primæ vel secundæ classis. Item, quando concurrit cum sequenti alia die Octaua, Duplici per annum minore, & maiore, & cum Duplici secundæ classis, non cum alijs.

10 De Duplici minore per annum fit commemoratio, quando concurrit aut cum sequenti alio Duplici minore, aut cum die Octaua, aut cum Duplici maiore, aut cum Duplici secundæ classis, non cum alijs.

11 De Duplici maiore per annum fit commemoratio, quando concurrit cum alio Duplici maiore, digniore, per annum, aut cum Duplici secundæ classis.

12 De Duplici secundæ classis fit commemoratio, quando concurrit cum Duplici primæ classis, vel cum Duplici secundæ classis digniore.

13 De Duplici primæ classis fit commemoratio, quando concurrit cum alio digniore Duplici primæ classis. Hæc sunt quæ patiuntur commemorationem sui ipsorum in Officio diuino.

14 Ex dictis patet vice versa, quod Duplex primæ classis admittit in primis Vesperis commemorationem de Duplici primæ classis minus digno, de Duplici secundæ classis, de Dominica primæ vel secundæ classis, & item de

Dominica per annum, si illud Festum occurrit in Dominica, de Feria maiori, non de alijs. In Laudibus admittit commemorationem Dominicæ secundæ classis, & per annum, diei Octauæ, & Feriæ maioris, non tamen Vigiliæ. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, Duplicis primæ classis minus digni, Duplicis secundæ classis, & per annum, diei Octauæ, Feriæ maioris, non aliorum.

15 Duplex secundæ classis admittit in Vesperis primis cōmemorationem Dominicæ primæ vel secundæ classis, & Dominicæ per annum, si illud occurrit in Dominica, Duplicis secundæ classis minus digni, Duplicis per annum, diei Octauæ, Feriæ maioris, non aliorum. In Laudibus admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, diei Octauæ, Festi Simplicis, & Feriæ maioris. At cur non dicitur infra Octauam? hæc enim maior est Simplicis Festo. Sed ratio dispar est, quia de Octaua sapius, de Simplicis semel fit, quo die occurrit. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, Duplicis secundæ classis minus digni, Duplicis per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei Octauæ, diei infra Octauam, si de ea sequenti die fiat Officium, sanctæ Mariæ in Sabbato (nisi Festum sit beatæ Mariæ) & Feriæ maioris. Si sequatur aliud Festum secundæ classis minoris solemnitatis, de quo idcirco in dictis Vesperis fiat tantum commemoratio, & in eodem Festo sequenti occurrit Festum Simplex, tunc in secundis Vesperis integris præcedentis Festi nihil adhuc fit de Simplicis; quia Festum sequens licet non habeat Vesperas, habet tamen

in suis primis Vesperis excludendi commemorationem Festi Simplicis casus accidit, & ita respondi.

16 Duplex per annum maius in primis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, tum Duplicis minoris per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei infra Octauam, diei Octauæ, cum qua concurrit, & Feriæ maioris. In Laudibus admittit commemorationes Dominicæ, Festi Simplicis, diei infra Octauam, & Feriæ maioris. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, Duplicis minoris per annum, Semiduplicis, Simplicis, diei infra Octauam, diei Octauæ, Feriæ maioris, & B. Mariæ in Sabbato.

17 Duplex per annum minus in primis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ cuiuscumque, Semiduplicis, Simplicis, diei infra Octauam, & Feriæ maioris. In Laudibus admittit commemorationem Dominicæ per annum, Festi Simplicis, diei infra Octauam, & Feriæ maioris. In secundis Vesperis admittit commemorationem Dominicæ, Semiduplicis, Simplicis, diei infra Octauam, Feriæ maioris, & beatæ Mariæ in Sabbato.

18 Dies Octaua admittit commemorationes, quas Duplex per annum minus, sed dies Octaua Epiphaniæ, Paschæ, Ascensionis, & Corporis Christi sunt Duplicia maiora, quæ habent integras Vesperas, & admittunt eas tantum commemorationes, quas concessimus Festo Duplici maiori per annum, si accidere possint.

19 Dies infra Octauam admittit in primis Vesperis commemorationem Semiduplicis, cum quo diuidit Ve-

speras, Simplicis, & Feriæ maioris. In Laudibus & secundis Vesperis admittit commemorationem Simplicis, & Feriæ maioris in omnibus, & alterius diei infra Octauam minus dignam.

20 Semiduplex admittit in primis Vesperis commemorationem Semiduplicis, & diei infra Octauam, cum quibus Vesperas diuidit, Simplicis, & Feriæ maioris. In Laudibus commemorationem diei infra Octauam, Simplicis, & Feriæ maioris. In secundis Vesperis commemorationem alterius Semiduplicis, Simplicis, B. Mariæ in Sabbato, & Feriæ maioris.

21 Dominica in primis Vesperis admittit commemorationem Semiduplicis, & diei infra Octauam, cum quibus diuidit Vesperas, & Festi Simplicis. In Laudibus commemorationem diei infra Octauam, & Simplicis. In secundis Vesperis commemorationem Semiduplicis, diei infra Octauam, & Simplicis.

22 Simplex in primis Vesperis & Laudibus admittit commemorationem tantum alterius Simplicis; alijs Officium cedit.

23 Sancta Maria in Sabbato admittit commemorationem in primis Vesperis, & Laudibus Festi Simplicis tantum; cedit Officium alijs.

24 De tribus Octauis fit commemoratio in vtrisque Vesperis, & Laudibus, quocumque Festo infra eas adueniente, nimirum Natiuitatis Domini, Epiphaniæ, & Corporis Christi.

25 Ratio verò prædictorum desumitur ex maiori vel minori qualitate Festi; quod enim est nobilius, magis etiam habet de Officio, & minus de aliorum commemoratione. Dicamus nunc de loco faciendæ commemorationis, in qua parte Officij fiat.

26 Fit commemoratio in Vesperis & Laudibus post Orationem Festi, de quo fit Officiū; & si habeatur Lectio, ultimo loco legitur in tertio Nocturno ante Hymnum *Te Deum*. Modum commemorationis fusiùs explico.

27 Fit hoc modo commemoratio. In Vesperis sumitur Antiphona, quæ est assignata Cantico *Magnificat*, cui additur Vers. qui dicitur post Hymnum Vesperarum, tum Oratio eius de quo fit commemoratio. sumuntur autem vel de Proprio, vel de Comuni. Eodem modo fit in Laudibus cum Antiphona Cantico *Benedictus* assignata, & Versu, qui habetur post Hymnum ad Laudes.

28 Si ex eodem Comuni sumitur commemoratio, unde sumptum est Officiū, variantur Antiphonæ & Versus, ita, vt in Vesperis sumatur commemoratio ex Laudibus, & e-contra, nisi aliter signetur, inquit Rubrica de *Commemoratione num. 8.* quia in Festo sancti Hilarij in secundis Vesperis aliter res se habet, vt videre est in eo loco. Quod de Antiphona & Versu dicitur, intellige quoque de Versu tantum, vt varietur, si est opus, & similiter de Oratione. Neque refert, si pro commemoratione eiusdem contingat dici eundem Versum in primis Vesperis & Laudibus, vt in Festo S. Donati, in quo fit aliquando de translata Inuentione S. Stephani; & pro commemoratione S. Donati dicitur & in Vesperis & in Laudibus idem Versus, *Iustus vt palma*, &c. quia in Laudibus nulla est necessitas variandi Versum de Laudibus proprium, vt patet.

29 Dubitauere quidam, An Antiphonæ ad *Benedictus* in Comuni Pontificum & non Pontificum Con-

fessorum sint diuersæ, vt altera pro Officio, altera pro commemoratione in Laudibus deservire queant. quibus ego respondi, Initio esse vnam, in fine apparere diuersas: & hoc sufficit ad varietatem. quod etiam fit in praxi communi. Habes nunc exemplum in Breuiario in Festo sancti Bonauenturæ, & sancti Henrici.

30 Quæres adhuc: Quid agendum, quando in Officio de vno Martyre fit commemoratio de Martyre altero, & inter Suffragia fit commemoratio de Patrono item Martyre per Antiphonas de Comuni, quinam Versus dicendus erit pro Patrono? Habes exemplum in secundis Vesperis sancti Hilarij, vbi tres concurrunt Confessores. vt ere vltimo loco Versu vltimo secundi vel tertij Nocturni: & idem fiat, si quatuor concurrant, adhibita Antiphona, quæ prima est Nocturni primi, & Versu Nocturnorum, qui non est dictus in commemorationibus.

31. Ratio verò, cur pro commemoratione sumantur Antiphonæ ad *Magnificat* & *Benedictus*, ea esse potest; quia sunt nobiliores Antiphonæ, tum ratione Canticorum Evangelicorum, tum vicinioris aditus ad Orationem, seu Collectam, quæ dicitur pro commemoratione.

32 Commemoratio de Dominica, vel de Feria maiori, vel de die Octaua SS. Petri & Pauli (si in ea occurrat nobilius Festum) quæ habet Homiliam cum suo Euangelio, addit præterea Lectionē eiusdem Homiliæ in fine tertij Nocturni pro nona Lectione, id est, vel primam tantum de Homilia, vel tres in vna simul Lectione coniunctas. Sicut enim in Missa pro commemoratione Domini-

nica, vel dictæ Feriæ, vel dici Octaua, populo legitur Euangelium in fine Missæ, ne sit Euangelium aliquod in Missali, quod non aliquando legatur populo; ita conuenit, vt in Choro exponatur illud idem Euangelium per Homiliam in fine Officij Marutini, in quo paulò ante per aliam Homiliam declaratum est Euangelium principale Festi, & Officij.

33 De Sanctis autem, qui propriam Lectionem habent de vita & gestis ipsorum, conuenit etiam vt legatur ad instructionem Cleri, quæ erit nona, si vna est, vel de duabus fiat vna; quam congruentissimè sequitur laus diuina per Hymnum *Te Deum*. Quòd si Hymnus hic non sit dicendus, omittitur eo casu Lectio de Sancto; quia Responsorium nonum, quod vice Hymni *Te Deum* dicitur, non benè quadrat Lectioni de Sancto, sed benè Lectioni Homiliæ; & ideo nona Lectio est de præcedenti eadem Homilia.

34 Dixi, qui propriam Lectionem habent, non appropriatam de Comuni, vt in Festis SS. Naboris & Felicis, S. Margaritæ, & aliorum. Et adest exemplum in Festo S. Augustini, cuius nona Lectio non est de sancto Hermete, quia propriam non habet laudem, si de Comuni sumatur. imò etiam in Rubrica de *Translat. Festorum nu. 9.* exprèsè habetur; *Si propriam, inquit, de vita Sancti habuerit Lectionem.*

35 Si verò duæ commemorationes occurrant in eodem Officio, scilicet Dominicæ, vel Feriæ maioris, quæ habet Homiliam, & Simplicis Festi, quod habet propriam Lectionem, tunc omittatur Lectio de Sancto, & legatur Homilia; quia Domi-

nica & Feria maior digniores sunt Festo Simplici: imò & omittitur, quando in feriali Officio Feriæ maioris tres tantum leguntur Lectiones, quia non dicitur Hymnus *Te Deum*, sed tertium Responsorium, quod non responderi Festo Simplici; vel certè ideo fit infra Octauas Paschæ & Pentecostes, quando in ijs occurrit Festum Simplex, quia parum legitur de solemniori Festo, quod non videatur minuendum, dempta illius tertia Lectione pro Lectione de Sanctis.

36 De die infra Octauam non legitur nona Lectio, licet habeat in Breuiario & Octauario Homiliam qualibet die; quia Euangelium lectum est in die Festo, & repetitur infra Octauam sapè; neque legitur in fine Missæ, licet de ea fiat in Missa commemoratio: imò, neque si habeat Euangelium diuersum ab Euangelio Festi, quod accidit infra Octauam Apostolorum Petri & Pauli, & conceditur in Octauario Romano *Noiat. 4.*

37 Accidit alicubi, quòd Octaua Apostolorum Petri & Pauli occurrat in Dominica, in qua fit de Titulari Ecclesiæ cum commemorationibus Octauæ, quæ habet proprium Euangelium, & Dominicæ: quæres, quòdnam Euangelium cum sua Homilia legetur pro nona Lectione, Octauæne, an Dominicæ? illa enim, quæ duplex est, dignior est Dominicæ. Nihilominus ego legerem potius Euangelium Dominicæ: neque enim vacare permittitur aliqua Dominica per annum, quin de ea, saltem in Sabbato præcedenti, fiat commemoratio, vt dictum est supra *cap. 5.* & hoc ratione fit Euangelij, vt legantur populo per annum in Missa omnia Euangelia Dominicalia; si verò

in Missa est legendum, ergo & in Officio. Reliquum est, vt significemus ordinem commemorationum.

38 Quando contingit fieri plures commemorationes, seruetur hic ordo. De Duplici fiat ante Dominicam, de Dominica ante Festum Semiduplex, de Semiduplici ante diem infra Octauam, de Octaua ante Ferias maiores, & de his ante Festum Simplex. Hæc Rubrica de *commem. nu. 11.*

39 Latet hic quod pauci norunt. Cur enim de Semiduplici ante diem infra Octauam, cum in concurrentia Semiduplicis cum die infra Octauam dixerimus supra, fieri à Capitulo de die infra Octauam cum commemoratione Semiduplicis? ergo inde sequitur, quod ordo commemorationum erit, de die infra Octauam ante Semiduplex. At vide disparitatem. Nam in ratione Officij diuiduntur Vesperæ, ita vt ad præcedens Festum prima pars spectet, ad sequens altera à Capitulo; sed in ratione simplicis commemorationis, puta quando Semiduplex concurret cum Duplici infra Octauam Festi habetis Octauam, quia Semiduplex Festum est nobilius per se loquendo (quia Festum est) quam dies infra Octauam, quæ est continuatio Festi, vt diximus supra *cap. 8. num. 4.* idcirco fit commemoratio Semiduplicis ante diem infra Octauam. Casum habes in terminis in secundis Vesperis sancti Thomæ Cantuariensis, quando concurret cum Festo sancti Siluestri, in quibus integræ Vesperæ sunt de Duplici cum commemoratione sancti Thomæ Semiduplicis, & deinde Octauarum.

40 De sancta Maria in Sabbato, si in Feria sexta fiat Festum nouem Lectionum, fit commemoratio ante Fe-

stum Simplex, quod celebratur in Sabbato.

41 De Festo Simplicis fit commemoratio ante suffragia Sanctorum, seu communes commemorationes, de Cruce, sancta Maria, &c. & ante commemorationem cuiusque Tituli vel Patroni Ecclesiæ, quæ fortè omnibus suffragijs præponeretur pro sui dignitate, veluti sanctissimæ Trinitatis, Corporis Christi, &c. quia, cum hæc commemorationes dicantur, & sint communes, cedunt simplicibus, quæ eo die locum proprium & festinum habere debent, ita seruos suos honorante ipsomet Deo, & quasi locum cedente in eorum Festo.

42 Denique fit commemoratio tantum Festi Simplicis in Vesperis de Feria, quando postridie de eodem facienda est tantum commemoratio, ob occurrentem Feriam quartam Cinerum, seu Feriam quartam aut sextam Temporum, aut Vigiliam; quia non habet Officium, ergo neque primas Vesperas: sicut etiam omittitur & ipsa commemoratio in Feria quarta maioris Hebdomadæ, cum in sequenti Feria nihil fiat de Festo Simplicis.

43 Ratio prædicti ordinis patet congruit enim qualitati Festorum & Officiorum; & eo ordine, quo Festa prædictorum fierent, eodem faciendæ sunt solemnes, non communibus comparatæ, commemorationes.

*De Patrono loci, & Titulo
Ecclesiæ.*

C A P. X I I.

Patroni Festum fieri congruit docuimus supra *cap. 2. et Microl. cap. 43. & Radulph. Propos. 17.* & fieri sub ritu Duplici primæ